

fornuftigt, tillige være en Mand, der er i Besiddelse af administrativt Talent, thi ellers kan han ikke styre en Skole paa 6—7—800 indtil 1,000 Børn, eller være Rektor og Læder for et Lærerkorps paa 20—30 Lærere. Saa er det dog ikke ganske urimeligt, om man forlanger, at en saadan Mand bliver stillet lige saa godt som en Adjunkt ved den lærde Skole, det er ikke urimeligt, om man forlanger, at han skulde have samme Lønning som Stationsforstanderen eller Postmesteren i Byen. Det finder jeg er Fordringer, som det er saa grumme naturligt at stille, hvis man overhovedet vil høre Stolen, navnlig da man jo maa erkende, at Folks sociale Stilling i allervæsentligste Grad og fortrinnsvis bestemmes af, hvad de have at leve af — alt det andet bliver nok væsentligt, men ikke af den Betydning som dette. Nu er jo Forholdet i vore Købstæder, at Lærerne paa Grund af deres Lønningsforhold danne ligesom en Klasse for sig selv, som staar uden synderlig social Berøring i alt Fald med den øvrige Embedsstand, og som i Regelen maa leve under meget trykkede Forhold, fordi de ere daarligt lønede. Vi kunne jo heller ikke vente, at de skulde blive rigeligt lønede — det forudsætter dette Lovforslag heller ikke, det lader sig jo nu en Gang ikke gennemføre — men man kunde jo nok stille Overlærerne saaledes, at de blev økonomisk noget bedre stillede og fik Afgang til en Omgang for dem og deres Familier, som de ikke kunne have, naar de kun have saa lidt at leve af. Det mener jeg ogsaa vil have sin Betydning for Stolen og for det Syn, hørmødet de andre Samsundsklasser se paa Folkestolen.

Jeg skal kun gøre et Par enkelte Bemærkninger om Skolens MaaL og Undervisningsplan. Jeg kan være enig med et meget æret Medlem, som i Gaar udtalte, at man jo ikke i dette Lovforslag satte Skolens MaaL højere, og han havde den Opfattelse, at det ogsaa var ganske respektabelt, som det var. Det er jeg ganske enig i. Jeg tror, at naar man vil tage det, som naas i de bedste Almueskoler, saa er den egentlig det, som man med Billighed kan vente. Man skal ikke stille sine Fordringer større, og det har jo dette Lovforslag egentlig heller ikke gjort, thi de ny Sag, som der staar, at der skal undervises i, er jo noget der faktisk er blevet undervist i i de bedre Almueskoler. Men det, som saa skal ske ved denne Vejledning, er jo det, at man gør det muligt alle Steder i Landet, hvor Forholdene ere vanskelige, ved Oprettelse af flere Skoler og flere Lærerkrafter at naa det MaaL, som hidtil kun har været naaet paa enkelte Steder eller i alt Fald ikke

har været naaet overalt. Jeg er for øvrigt af den Ansættelse, at man endelig heller ikke maa overdrive Fordringerne til Døphsningen. Alt kan sandelig ikke gøres ved Døphsning. Det er jo snarere andre Samsundsbrøst, man maa se at afhjælpe, og kunde man stille Sjæmmene bedre, var der nogen Mulighed for det; det var maaske af nok saa stor Betydning som den Døphsning, man kan saa gennem Skolerne. Hvis man ser hen til sin Erfaring om de Individier, som komme paa tværs af Samsundet og i Konflikt med Loven, vil man finde, at det i mangfoldige Tilfælde ingenlunde er Døphsning, der har manglet — der har manglet Opdragelse, og der har været andre Mangler, som ere en Følge af Samsundets Brøst i det hele.

En lille Bemærkning vil jeg endnu gøre angaaende det meget omtalte Spørgsmaal om Religionsundervisningen. Jeg har ellers ikke noget imod Folketingsforslagets § 12, andet Stykke, og maa navnlig sætte megen Pris paa, at man har fremhævet saa stærkt Undervisningen i Dansk. Men Spørgsmaalet om Religion „paa Grundlag af Bibelhistorie“ er mig noget uforstaaeligt og er ikke blevet mig klarere ved de Bemærkninger, der ere fremkomne under denne Forhandling. Jeg vil tillade mig at sige for mit eget personlige Vedkommende, at jeg som har frekventeret Almueskolen til henimod min Konfirmation, har gennem den Religionsundervisning, som foregik der, faaet de varmeste og varigste Indtryk, som jeg overhovedet har faaet paa det religiøse Omraade, og det uagtet man endog saa den Gang underviste paa Grundlag af Valles Lærebog, som blandt andet havde et meget interessant Kapitel om Pligterne, noget, man nu til Dags mange Steder anser det for ganske urimeligt at undervise Børnene om. Jeg kan ikke undlade at afgive dette Vidnesbyrd for mit Vedkommende, idet jeg derved erklærer mig for ganske uforstaaende over for de Modbemærkninger, som ere komne frem. Nu kan det jo gerne være, at der er aandløse Lærere, der misbruge baade Balslevs Lærebog og andre, det er jo muligt, der kan ogsaa være nogle Kejl ved Seminarieundervisningen i denne Retning, og endelig vil det egentlige Ansvar her komme til at hvile paa det kirkelige Tilsyn, der altsaa skulde være det, som man kunde antage var saa mangelfuldt og forceerede Lærerne i Retning af Udenadslæren eller, hvad det nu er, man mener med denne Misbrug af Lærebogen. Det gaar endog saa saa vidt, at enkelte Talere mene, at Brugen af denne Lærebog dræber det religiøse Liv. Det staar for mig som en aldeles ubegribelig Overdrivelse.